

№ 26.

Warszawa, dn. 25 czerwca 1932 r.

Ogóln. zbioru № 533.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: Stan przemysłu metalowego w czerwcu 1932 r. — Niemiecki handel zagraniczny w dziale maszynowym w kwartale I-szym 1932 r. — Stan przemysłu w Polsce w kwietniu 1932 r. — „Przegląd Techniczny”. — H. Cegielski, Sp. Akc. w Poznaniu 1931 r. — Wypowiedzenie pracy w okresie odbywania ćwiczeń wojskowych rezerwy. — Weksel nie umarza należności za towar. — Rynek maszynowy krajów bałkańskich. — Wiadomości z zagranicy. — Informator Celny. — Notatki. — Ofiary. — Ceny. — Patenty.

POSZUKIWANY

SAMODZIELNY

KONSTRUKTOR

z dużym doświadczeniem w dziedzinie budowy maszyn dla przemysłu chemicznego.

Wyczerpujące zgłoszenia z podaniem dotychczasowej praktyki i referencyj składać pod „Samodzielny“ do Redakcji „Przemysłu Metalowego“.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W CZERWCU 1932 R.

Na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w dn. 6 czerwca r. b. członkowie Rady, reprezentujący różne działy przemysłu metalowego przetwórczego i różne ośrodki przemysłowe Polski, złożyli niżej przytoczone informacje o stanie zatrudnienia i warunkach pracy w fabrykach stowarzyszonych.

W fabrykach budowy lokomotyw stan zatrudnienia pogorszył się, gdyż jedna fabryka posiada na drugie półrocze zamówienie zmniejszone o 20%, druga zaś fabryka po ukończeniu zamówienia eksportowego zredukowała pracę do 3 dni w tygodniu. Przytem niektóre fabryki budowy lokomotyw zatrzymują pracę całkowicie w sezonie letnim na okres do półtora miesiąca. Horoskopy na rok następny są również niepomyślne, gdyż zamówień eksportowych nie można nigdzie uzyskać, a prywatne zapotrzebowanie na wąskotorowe i przetokowe lokomotywy zupełnie ustało.

W fabrykach budowy wagonów stan zatrudnienia jest bez zmiany; jedne fabryki na zasadzie umów posiadają zamówienia, inne, których umowy skończyły

się otrzymują dorywcze niewielkie zamówienia, po wykonaniu których będą musiały zupełnie unieruchomić swoje warsztaty.

Fabryki budowy silników spalinowych mają stan zatrudnienia bez zmiany w porównaniu z m. marcem.

W fabrykach budowy maszyn cukrowniczych i kompresorów stan zatrudnienia jest bardzo mały. Prace przy remontach cukrowni prowadzone są w znacznie zmniejszonym zakresie.

W fabrykach budujących obrabiarki stan zatrudnienia jest w porównaniu z m. marcem bez zmiany. Jest oczekiwane polepszenie stanu zatrudnienia w niektórych fabrykach tego działu, gdyż spodziewają się one otrzymać zamówienia eksportowe, o które toczą się pertraktacje od kilku miesięcy.

Fabryki budujące maszyny dla przemysłu włókienniczego mają słaby stan zatrudnienia, którego poprawy nie należy się spodziewać w najbliższym czasie. Przemysł włókienniczy we wszystkich państwach, tak samo jak u nas, cierpi z braku zatrudnienia, więc fabryki jego pracują tylko w ograniczonych do minimum rozmiarach i oczywiście w tych warunkach nie zakupują nowych maszyn. Szereg fabryk włókienniczych uległ całkowitej likwidacji, a urządzenia ich są sprzedawane za bezcen. Maszyny z likwidujących się fabryk są nabywane przeważnie przez fabryki będące jeszcze w ruchu i to jedynie ze względu na niską cenę kupna, a więc pomimo braku zapotrzebowania na nie. W ostatnich czasach wpłynęły z zagranicy zapytania o maszyny oraz o przeróbkę istniejących maszyn na konstrukcje nowoczesne, jednak uzyskanie zamówień jest znacznie utrudnione z powodu ograniczeń dewizowych, wprowadzonych przez poszczególne państwa. Konkurencję na rynku międzynarodowym wytwarzają głównie fabryki niemieckie, które sprzedają swoje maszyny po niskich cenach, nawet poniżej kosztów własnych.

W fabrykach narzędzi i maszyn rolniczych stan zatrudnienia jest w dalszym ciągu zły. Sezon wiosenny dla sprzedaży narzędzi rolniczych dał nadzwyczaj niskie rezultaty, które wyniosły zaledwie trzecią część obrotów roku ubiegłego, a w stosunku do obrotów tegoż okresu 1928 r. wyniosły 3,5%. Fabryki budujące maszyny poźniwe są w jeszcze gorszym położeniu, gdyż wiele z nich jest nieczynnych z powodu likwidacji, inne są pod nadzorem sądowym lub znajdują się w przededniu zupełnego zamknięcia. Cała gałąź tego przemysłu stoi w obliczu wielkiej katastrofy, co może mieć nieobliczalne konsekwencje dla państwa naszego, jako dla kraju w większości swej rolniczego.

W fabrykach, budujących maszyny elektryczne, stan zatrudnienia polepszył się nieco, dzięki zamówieniom, otrzymanym z instytucji państwowych.

W odlewniach żeliwa Okręgu Warszawskiego stan zatrudnienia, jaki był w m. marcu, nie uległ zmianie i wynosi nadal około 10% normalnego zatrudnienia.

W odlewniach okręgu Radomsko-Kieleckiego, które zaopatrują rynek wewnętrzny w artykuły żeliwne codziennego użytku, jak budowlane i rolnicze, stan zatrudnienia jest niewielki, gdyż wynosi zaledwie 8 do 10% normalnego zatrudnienia. Niektóre z tych odlewni ubiegają się o dostawy dla kolei lub instytucji samorządowych, lecz na tym odcinku panuje konkurencja tych przedsiębiorstw, które za wszelką cenę chcą otrzymać zamówienie, nie bacząc na skutki przyjęcia zamówienia po cenach często poniżej kosztu surowców i robocizny. Stosunki handlowe w dziale tych odlewów zmieniły się radykalnie, gdyż obecnie fabryki zupełnie nie sprzedają na wexle, a tylko za gotówkę. Naogół w odlewniach okręgu Radomsko-Kieleckiego sytuacja jest ciężka, gdyż niektóre z odlewni przez 1/2 roku były nieczynne, a sezon wiosenny, przed którym zostały one uruchomione, zupełnie zawiódł; sprzedaż artykułów budowlanych była minimalna natomiast artykuły rolnicze nie miały zupełnie zbytu.

W odlewniach okręgu Krakowskiego stan zatrudnienia również jest mały i widoki na najbliższą przyszłość są niedobre.

Odlewnie lano-kutych wyrobów są zatrudnione w małym stopniu i tylko w miarę napływu zamówień.

W odlewniach stali stan zatrudnienia zmniejszył się w porównaniu z m. marcem r. b.

W fabrykach budujących mosty i konstrukcje żelazne stan zatrudnienia w porównaniu z m. marcem pogorszył się, wobec ukończenia dawnych zamówień; nowych zamówień jeszcze niema, choć są widoki na ich otrzymanie, jednak w znacznie zmniejszonej ilości w porównaniu z tymże okresem roku ubiegłego. Zamówienia na rozjazdy kolejowe, które przedtem fabryki tego działu posiadały, obecnie zupełnie ustają.

W fabrykach, budujących kotły parowe, stan zatrudnienia nie zmienił się z m. marcem i jest bardzo słaby. Obecnie zjawia się na rynku polskim nowa konkurencja fabryk czeskich, z których jedna uzyskała zamówienie na kocioł dla kopalni węgla, zawdzięczając to niskiej celnej stawce konwencyjnej dla kotłów czeskich.

W dziale budowy statków morskich stan zatrudnienia pogorszył się z powodu braku napraw statków.

W fabrykach, wyrabiających rury kute bez szwu lub spawane, stan zatrudnienia zmniejszył się znacznie, gdyż zbyt na rynku krajowym spadł do 22% w stosunku do 1931 r.

W przedsiębiorstwach urządzeń zdrowotnych stan zatrudnienia uległ pogorszeniu w stosunku do m. marca. Ilość składanych ofert zmniejszyła się do połowy w porównaniu z rokiem ubiegłym i podczas, gdy dawniej uzyskiwano roboty z 25% składanych ofert, to obecnie zmniejszył się ten stosunek do 8%. W tym dziale przemysłu panuje bezmyślna konkurencja, a przytem odczuwa się zupełnie złą wypłacalność instytucyj samorządowych.

Fabryki, wyrabiające śruby i nity, mają stan zatrudnienia znacznie zmniejszony, gdyż sprzedaż zaledwie dochodzi do 10% obrotu normalnego. Zamówienia rządowe w tym dziale są obecnie b. małe z powodu oszczędności budżetowych.

Fabryki wyrobów platerowanych mają stan zatrudnienia gorszy, przeto nastąpiły dalsze redukcje pracowników.

W dziale produkcji drutów miedzianych zastój jest taki, jakiego jeszcze nigdy fabryki nie odczuwały.

W dziale produkcji rur miedzianych i mosiężnych stan zatrudnienia jest bez zmiany w porównaniu z m. marcem.

W fabrykach, wyrabiających armaturę miedzianą i bronzową, stan zatrudnienia ulega dalszemu zmniejszeniu z powodu pogłębiającego się kryzysu.

W fabrykach, wyrabiających kable elektryczne, stan zatrudnienia jest zły, przeto niektóre fabryki mogą być zmuszone do przeprowadzenia dalszej redukcji pracowników.

Fabryki drutu i gwoździ znajdują się obecnie w sezonie, lecz stan ich zatrudnienia wynosi zaledwie do 25% stanu zatrudnienia z roku ubiegłego, należy przytem liczyć się z dalszą redukcją w miesiącach jesiennych. Odczuwa się znaczne osłabienie w tym dziale siły kupczej składników.

W fabrykach wyrabiających liny druciane stan zatrudnienia pogorszył się w porównaniu z m. marcem, gdyż ilość zamówień stale zmniejsza się, wobec tego niektóre fabryki zamierzają przeprowadzić w najbliższym czasie zmniejszenie ilości robotników.

W przemyśle metalowo-przetwórczym *okręgu Śląska Cieszyńskiego* trwał jeszcze martwy sezon zimowy, a stan zatrudnienia doznał pewnego pogorszenia, więc i liczba robotników, zatrudnionych w tym przemyśle w maju była mniejsza niż w lutym i marcu r. b. Napływ zamówień był wyjątkowo słaby, przeto niektóre fabryki były zmuszone dokonać dalszych redukcji pracy. Fabryki śrub i nitów tego okręgu pracowały zaledwie po 2 do 3 dni w tygodniu. Fabryki wyrobów blaszanych, warsztaty konstrukcyj z braku zamówień wstrzymały pracę. W dziale wyrobu okuć, klódek i zamków przedsiębiorstwa pracowały 4 do 5 dni w tygodniu. Jedyne fabryki wyrobów miedzianych, mosiężnych i fosforbronzu pracowały przez 6 dni w tygodniu przy silnie zredukowanej liczbie pracowników. Fabryki maszyn tego okręgu zatrudnione były niedostatecznie, gdyż napływ zamówień krajowych prawie ustał, zamówienia zaś zagraniczne są uzyskiwane w nader małych ilościach. K. P.

NIEMIECKI HANDEL ZAGRANICZNY W DZIALE MASZYNOWYM W KWARTALE I 1932 R.

Niemiecki handel zagraniczny w dziale maszynowym w I kwartale r. b. wykazuje w porównaniu z ostatnim kwartałem 1931 roku poważne zmniejszenie, wynoszące procentowo 21,5%. Ogólny obrót handlu zagranicznego wyniósł w I kwartale r. b. 247 milj. marek, czyli 518,7 milj. złotych.

Import maszyn do Niemiec wyniósł w I kwartale r. b. 12 milionów marek, czyli o 43% mniej, aniżeli w tym samym okresie roku ubiegłego, a o 25% mniej, aniżeli w ostatnim kwartale roku ubiegłego. Jak widać z tablicy, umieszczonej w końcu niniejszego sprawozdania, spadek importu maszyn wykazywał w I kwartale stałe zmniejszanie się z miesiąca na miesiąc.

Eksport maszyn z Niemiec wyniósł w I kwartale r. b. 136 000 tonn wartości 235 milionów marek, wykazując w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego spadek o 15%, a w porównaniu z ostatnim kwartałem roku ubiegłego spadek o 21%.

Jak widać z powyższego, import maszyn do Niemiec stanowił w omawianym okresie ledwie 5% eksportu i spadał szybciej, aniżeli eksport.

Porównyując rezultaty działalności eksportowej niemieckiego przemysłu maszynowego w I kwartale r. b. z ostatnim kwartałem 1931 r., widzimy, że spadek eksportu objął wszystkie działy produkcji maszynowej z wyjątkiem działu maszyn rolniczych oraz maszyn dla przemysłu spożywczego, gdzie zanotować trzeba wzrost eksportu. Natomiast w porównaniu z I kwartałem roku ubiegłego mamy do zanotowania spadek eksportu maszyn rolniczych o połowę, natomiast wzrost eksportu obrabiarek, co przypisać trzeba rozwojowi interesów z Rosją sowiecką.

Poniżej podajemy cyfry handlu zagranicznego Niemiec za pierwsze trzy miesiące r. b., ilustrujące rozwój handlu w poszczególnych działach przemysłu metalowego:

P r z y w ó z

T o w a r	T o n n y			Tysiące marek		
	styczeń	luty	marzec	styczeń	luty	marzec
Obrabiarki	75	87	110	257	218	324
Maszyny włókiennicze	202	370	350	755	800	960
Maszyny rolnicze	172	304	152	413	704	183
Parowozy	—	—	—	—	—	—
Silniki	110	91	100	388	322	352
Pompy, kompresory i t. p.	67	58	61	267	207	247
Maszyny dla przemysłu hutniczego	—	—	—	—	—	—
Podnośniki i przenośniki	26	83	14	42	112	26
Maszyny dla przemysłu graficznego	85	35	17	341	117	66
Maszyny dla przemysłu spożywczego i chemicznego	9	10	20	19	20	37
Maszyny dla kopalni	8	63	8	13	50	9
Inne maszyny i części maszyn	563	356	310	1 929	1 615	1 332
Aparaty	—	—	—	—	—	—
Razem	1 317	1 430	2 687	4 424	4 165	3 536

W y w ó z

T o w a r	T o n n y			Tysiące marek		
	styczeń	luty	marzec	styczeń	luty	marzec
Obrabiarki	10 021	16 533	11 484	19 372	23 985	22 605
Maszyny włókiennicze	3 550	3 920	4 175	8 913	8 716	9 757
Maszyny rolnicze	1 985	2 129	2 722	1 870	2 221	2 689
Parowozy	1 073	414	130	1 145	385	99
Silniki	4 220	4 598	3 620	8 633	9 087	7 450
Pompy, kompresory i t. p.	1 735	2 151	2 365	4 377	5 064	5 281
Maszyny dla przemysłu hutniczego	—	—	—	—	—	—
Podnośniki i przenośniki	4 012	4 365	5 718	4 542	4 718	6 924
Maszyny dla przemysłu graficznego	1 664	1 844	2 691	3 588	4 053	4 950
Maszyny dla przemysłu spożywczego i chemicznego	1 354	1 513	1 276	1 833	2 081	1 908
Maszyny dla kopalni	3 010	3 807	3 380	2 710	2 937	3 222
Inne maszyny i części maszyn	8 652	7 847	8 021	17 206	15 479	16 794
Aparaty	—	—	—	—	—	—
Razem	41 276	49 251	45 582	74 189	78 726	81 679

STAN PRZEMYSŁU W POLSCE W KWIETNIU 1932 R.

Z „Wiadomości Statystycznych“ z dnia 5 b. m. przytaczamy dane, dotyczące pracy w zakładach przemysłowych w miesiącu kwietniu r. b. W celu zobrazowania zmiany sytuacji w przemyśle podajemy odnośne liczby z miesiąca kwietnia w trzech ostatnich latach.

1. Stan pracy w zakładach:

Rok	Zakładów czynnych	Zakładów nieczynnych
1929	4509	529
1930	4421	788
1931	4335	1091
1932	3745	1661

W powyższych liczbach są zawarte dane, dotyczące przemysłu metalowego: zakładów czynnych w kwietniu było 637 — nieczynnych 163.

2. Stan zatrudnienia robotników przy produkcji:

Rok	Ogólna ilość zatrudnionych robotników	Pracujący cały tydzień	Częściowo zatrudnieni		W tem pracowało dni	
			Liczby bezwzględne	Liczby procentowe	4—5	1—3
1929	526236	428136	98100	18,6	82634	15466
1930	421956	308362	113594	26,9	83142	30452
1931	359362	270340	89022	24,8	71500	17522
1932	297481	183919	113562	38,2	77963	35599

W przemyśle metalowym przetwórczym stan zatrudnienia w poszczególnych gałęziach przedstawiał się w sposób następujący:

Grupa	Rok	Zakładów		Ilość zatrudn. robotników	Ilość pracujących robotników-godzin w tygodniu
		czynnych	nieczynnych		
Metalowa	1931	441	36	29186	1142830
	1932	380	97	23785	903653
Maszynowa	1931	250	34	24734	983633
	1932	216	62	20080	764648
Elektrotechniczna	1931	44	—	4115	170315
	1932	41	4	3286	129386

Ogółem przemysł metalowy zatrudniał w kwietniu 1931 roku 58 035 robotników — w kwietniu zaś roku bieżącego 47 151; spadek wyniósł około 15%.

„PRZEGLĄD TECHNICZNY“.

Dnia 1 czerwca r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółki z ogr. odp. „Przegląd Techniczny“, będącej właścicielem tygodnika „Przegląd Techniczny“ i Księgarni Technicznej. Zgromadzeniu przewodniczył z wyboru prof. S. J. Okolski.

Przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia była sprawa reorganizacji Spółki w myśl wniosków, opracowanych przez Komisję Reorganizacyjną, powołaną przez zeszłoroczne Walne Zgromadzenie. Wnioski Komisji, w skład której wchodził pp. Stefan Gruchała, Czesław Mikulski i Józef Różański, obejmowały szereg istotnych spraw organizacyjnych Spółki oraz podwyższenie kapitału udziałowego z 5 500 zł. na 12 000 zł.

Po przyjęciu wniosków Komisji Reorganizacyjnej i zarejestrowaniu Spółki, dokonano wyboru nowych władz Spółki. W skład Zarządu weszli pp. b. min. Czesław Klarner (prezes), prof. Stanisław Jan Okolski i prof. Jan Czochrański (wiceprezesi), inż. Józef Różański (sekretarz), inż. Kazimierz Pichelski, inż. Mi-

chał Odlanicki-Poczobut i prof. Bohdan Stefanowski (członkowie Zarządu). Do Komisji Rewizyjnej wybrano pp. inż. Piotra Drzewieckiego, Stefana Gruchałę, inż. Jana Piotrowskiego, inż. Edwarda Potempskiego i inż. Ignacego Radziszewskiego. Wybory władz Spółki odbyły się przez aklamację.

Redaktorem tygodnika „Przegląd Techniczny“ pozostał nadal inż. Czesław Mikulski, wieloletni kierownik pisma.

H. CEGIELSKI, SP. AKC. W POZNANIU W ROKU 1931.

Spółka Akcyjna H. Cegielski w Poznaniu ogłosiła drukiem sprawozdanie ze swej działalności za rok 1931, które podajemy w streszczeniu:

Wskutek szalejącego w dalszym ciągu kryzysu, przedsiębiorstwo walczyło z dużymi trudnościami, które musiały odbić się poważnie na wyniku finansowym za rok sprawozdawczy. Preliminowano wysokość produkcji, już zmniejszoną wobec cyfr roku poprzedniego, na sumę zł 30 milionów, a osiągnięto zaledwie sumę zł 25 805 714 wobec zmniejszenia się zamówień prywatnych.

Oddział I t. zn. Odlewnia żeliwa, staliwa oraz bronzu miała pewne zatrudnienie, natomiast dział maszyn rolniczych był całkowicie nieczynny; mimo to znaczny zapas tych maszyn niewiele się zmniejszył w ciągu roku.

Oddział II zatrudniony remontami wobec słabego ruchu przemysłowego dał wyniki zupełnie niezadowalające.

Oddział w Chodzieży, prawie całkowicie unieruchomiony, został z początkiem roku sprawozdawczego wydzierżawiony celem zmniejszenia strat.

Oddział III wyprodukował w dziale parowozowym prócz 12 parowozów dla Dyrekcji Kolei Bułgarskich 3 parowozy nowego typu dla Polskich Kolei Państwowych, przeznaczone dla trakcji najcięższych pociągów kurjerskich oraz 30 parowozów towarowych. Parowozy dostarczone przez f. H. Cegielski Bułgarii i przeznaczone do pracy w warunkach bardzo ciężkich, bo w okolicach górskich, zyskały całkowite uznanie i przyczyniły się do utwierdzenia dobrej opinii zagranicą. Parowozy pośpieszne dla Ministerstwa Komunikacji, zaprojektowane i wykonane przez f. H. Cegielski, zyskały aprobatę i obecnie Ministerstwo powierzyło Zakładom opracowanie typu parowozu, przeznaczonego do trakcji górskiej w Polsce.

W dziale wagonowym zaznaczył się katastrofalny spadek zamówień. Zakłady wykonały dla P. K. P. tylko 15 wagonów osobowych, 4 parowe motorowe wagony pasażerskie oraz pewną ilość wagonów specjalnych dla prywatnych odbiorców. Prócz tego Zakłady rozpoczęły budowę 10 nowoczesnych wagonów restauracyjnych dla Międzynarodowego Tow. Wagonów Sypialnych. Niestety, wobec konieczności ograniczeń inwestycyjnych Ministerstwa Komunikacji, ilość zamówień na parowozy i wagony stale się zmniejsza.

Dział kotłów parowych i konstrukcyj żelaznych miał znacznie mniej zamówień niż w latach poprzednich.

Dział aparatury cukrowniczej i chemicznej został znacznie rozszerzony. Zakłady H. Cegielski przejęły całkowicie fabrykację likwidującej się starej i znanej w Warszawie firmy Bormann, Szwede i S-ka, a co za tem idzie, zdobyły szeroką klientelę. Jednocześnie uzyskały prawo wyłącznej fabrykacji aparatury rektyfikacyjnej firmy o światowej sławie E. Barbet w Paryżu, co w przyszłości pozwoli osiągnąć poważne i korzystne rezultaty.

Zmniejszenie obrotów w roku sprawozdawczym musiało odbić się poważnie na wyniku bilansowym. Mimo zastosowania wszelkich możliwych oszczędności przedsiębiorstwo wykazało stratę w wysokości zł 85 209,11 co stosunkowo nie jest wynikiem najgorszym, wobec dokonania pełnych odpisów w sumie zł 1 855 015. Na rok 1932, wobec trwającej w dalszym ciągu zlej

konjunktury, preliminowano produkcję w wysokości tylko 21 milionów złotych.

Zarząd spółki przygotował się do wytworzonej sytuacji, aby przetrwać obronną ręką kryzys, będąc jednocześnie w każdej chwili gotowym do pełnej pracy w razie poprawy stosunków, której zapowiedź daje się już zauważyć w dziale kotłów i aparatury.

WYPOWIEDZENIE PRACY W OKRESIE ODBYWANIA ĆWICZEŃ WOJSKOWYCH REZERWY.

W prasie codziennej ukazały się informacje, że pracodawca nie ma prawa wypowiadać umowy o pracę już od chwili otrzymania przez pracownika wezwania na ćwiczenia wojskowe. Informacje takie są nieścisłe i pochodzą z błędnej interpretacji Rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę. Artykuł 29 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. 35/28 pozycja 323) wyraźnie głosi, że pracodawca nie ma prawa wypowiadać pracy *podczas odbywania ćwiczeń wojskowych*, chyba że pracownik o nich nie zawiadomi. W Kodeksie Pracy, opracowanym przez p. adwokata Józefa Blocha, jest komentarz wyjaśniający, że należy sądzić, że już od chwili powołania wypowiedzenie umowy nie może być skuteczne; komentarzowi temu zaprzecza brzmienie powyższego artykułu, niepozostawiające żadnych wątpliwości.

Przechodząc do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę robotników (Dz. U. 35/28 pozycja 324), należy zauważyć, że według art. 11 pracodawca nie ma prawa wypowiedzieć umowy *w czasie pomiędzy chwilą powołania robotnika na ćwiczenia wojskowe rezerwy a końcem tych ćwiczeń*. W tym wypadku także, wbrew komentarzowi p. adwokata Blocha, należałoby przeprowadzić analogię do artykułu 29 Rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych, gdyż trudno jest mniemać, aby powołanie na ćwiczenia wojskowe miało inne znaczenie, jak wcielenie do wojska; w przeciwnym bowiem razie ogłoszenie publiczne o powołaniu na ćwiczenia wojskowe wystarczyłoby do traktowania jako powołanie imienne na ćwiczenia wojskowe, a w takim razie w czasie od maja do października każdego roku pracownikom roczników, mających odbyć ćwiczenia wojskowe, nie możnaby wypowiedzieć pracy, co niewątpliwie jest sprzeczne z intencją pracodawcy, który chciał zapewnić pracownikowi, że w trakcie odbywania ćwiczeń wojskowych praca nie będzie wypowiedziana, podobnie jak przy urloпах lub pierwszych okresach choroby.

Na podstawie artykułu 68 Rozporządzenia o umowie o pracę robotników oraz artykułu 59 Rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych odnośnie wypowiedzenia umowy o pracę z powodu ćwiczeń wojskowych, traci moc artykuł 82 Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej o brzmieniu ustalonym w Obwieszczeniu Ministra Spraw Wojskowych z dnia 8. III. 1928 r. (Dz. U. 46/28 pozycja 458).

Michał Dzięciołowski.

Poszukujemy zajęcia w Warszawie dla młodego, uczciwego, 17-letniego chłopca. Pracowałby najchętniej w dziale montersko-mechanicznym.

Referencje i informacje udzieli: Administracja „Przemysłu Metalowego”, Traugutta 4, tel. 714-26.

WEKSEL NIE UMARZA NALEŻNOŚCI ZA TOWAR.

W № 180 „Przeglądu Handlowego“ z dnia 1 czerwca r. b. w dziale orzecznictwa sądowego, p. adwokat Jakób Grynštajn rozważa pytanie: „Czy wydanie weksli na pokrycie należności za towar umarza tę należność?“ Artykuł p. Grynštajna podajemy w całości.

Czy wydanie weksli na pokrycie należności za towar umarza tę należność?

Sprawa ta o doniosłym znaczeniu dla praktyki życia handlowego doczekała się nareszcie definitywnego wyjaśnienia w jednym z ostatnich orzeczeń Sądu Najwyższego, który sprawę tę rozstrzygnął zgodnie z potrzebami obrotu handlowego. Zachodziła bowiem dotychczas wątpliwość, czy przy przyjęciu przez sprzedawcę towaru weksli na pokrycie swej należności, ma on w razie ich niezapłacenia akcją wekslową, czy też niezależnie od tego akcją z tytułu kupna-sprzedaży towaru. Zagadnienie to mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka czysto teoretycznym, skoro nie ulega wątpliwości, że sprzedawca ma przecież prawo wystąpić do sądu o zapłatę, a obojętne wydawałoby się, na czym on swoją skargę oprze: na wekslach, czy na faktie sprzedaży towaru. Tak jednak nie jest: albowiem, jeśli nabywca wystawił własne weksle, odpowiada on wekslowo tylko w ciągu 3 lat od daty płatności, a w ciągu dalszych 3 lat ewentualnie jeszcze z akcji o niesłuszne wzbogacenie; po 6-ciu latach — zatem w najlepszym dla sprzedawcy wypadku — weksel się przedawni i wystawca jest zwolniony od odpowiedzialności. Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja — a bywa to przecież bardzo często — gdy nabywca wręcza za towar t. zw. weksle klientowskie,* które żyruje, gdyż wtedy jest on odpowiedzialny z tytułu swego żyra tylko przez pół roku względnie przez rok, a potem odpowiedzialność jego upada. Inaczej jednak przedstawia się sprawa, gdy sprzedawca występuje nie z akcją wekslową, a z akcją kupna-sprzedaży, gdyż wtedy ma zastosowanie ogólne przedawnienie — 30-letnie, co bardziej zabezpiecza możliwość sprzedawcy odbioru swej należności.

W stosunkach handlowych całą tę sprawę komplikuje jeszcze fakt księgowania odpowiednich pozycji: za kupno towaru nabywca bywa obciążany, za wręczenie zaś weksli — uznawany, a więc księgowo — należność jest wyrównana; w razie zaprotęstowania wekslu nabywca jest znów obciążany, ale z tytułu protestu, a więc wekslu, który — jak wyżej wspomniano — ulega przedawnieniu; tak więc wyciąg z rachunku, który jest dowodem dokonanej transakcji, zdawałby się przemawiać przeciwko sprzedawcy.

Sąd Najwyższy orzekł jednak inaczej, całkowicie słusznie.

Sąd Najwyższy wyszedł bowiem z założenia, że pierwotna należność sprzedawcy za sprzedany towar nie zostaje umorzona przez otrzymanie weksli, czyli innymi słowy, nie zachodzi tutaj nowacja, a więc umorzenie jednego długu (towarowego) i powstanie nowego (wekslowego). Nowacja bowiem, zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego, nie domniemywa się, a musi być jasno wyrażona; jeśli zatem sprzedawca towaru nie oświadczył, że zgadza się dochodzić swej należności tylko z weksli, uważa się, że zachował on nadal prawo poszukiwania swej należności towarowej, chociażby należność wekslowa już wygasła. Stanowi to bardzo znaczne ułatwienie dla sfer kupieckich, zgodne zresztą z prawem i wymogami obrotu handlowego. (O. S. P. 51 (32).

RYNEK MASZYNOWY KRAJÓW BAŁKAŃSKICH.

Proces industrializacji krajów bałkańskich, które z wyjątkiem Grecji są w 80—95% zamieszkałe przez ludność rolniczą, postępuje w latach powojennych dość szybko, czemu sprzyja stały rozwój imigracji ludności wiejskiej do miast.

*) powinno być „klienckie“ (przyp. Red. „P. M“).

Oczywiście sprzyja to rozwojowi handlu importowego maszynami, który pomimo, że w ostatnich czasach uległ osłabieniu, to jednak odgrywa często poważną rolę i jest przedmiotem ostrej walki konkurencyjnej pomiędzy europejskimi eksporterami maszyn.

W czasopiśmie niemieckim „Maschinenbau“ z d. 16 b. m. znajdujemy artykuł pod tytułem „Die Industrialisierung der Balkanländer“, z którego czerpiemy w streszczeniu ocenę bałkańskiego rynku maszynowego.

Jugosława. Dzięki pomocy kapitałów francuskich, angielskich i amerykańskich, przeprowadzana jest w Jugosławii szybka elektryfikacja kraju, co sprzyja importowi maszyn elektrycznych. Niemniej poważną rolę odgrywa przywóz maszyn dla przemysłu włókienniczego, który reprezentowany jest przez 370 fabryk o 84 000 wrzecion bawełnianych. Rozwój przemysłu włókienniczego wykazuje w końcu 1931 roku w porównaniu z 1930 rokiem wzrost o 100%. Jugosłowiański przemysł włókienniczy jest w ciągłym rozwoju, czemu sprzyja bardzo wysoka ochrona celna.

Poważne możliwości przedstawia górnictwo jugosłowiańskie, zwłaszcza górnictwo węglowe i żelazne, które dzięki poparciu kapitałów francuskich, rozwija się poważnie. Również mało eksploatowane złoża miedzi, bauksytu, ołowiu i chromu przedstawiają poważne możliwości rozwoju, czego wyrazem jest zwiększający się przywóz maszyn górniczych i hutniczych. Natomiast handel maszynami rolniczymi przedstawia się obecnie słabo, głównie wskutek bardzo niekorzystnej koniunktury rolnictwa.

Rumunja jest terenem poważnych walk konkurencyjnych europejskiego przemysłu maszynowego. Przypisać to trzeba szybkiemu procesowi uprzemysłowienia kraju, który odbywa się przy wydatnej pomocy kapitałów zagranicznych, zwłaszcza francuskich, angielskich, włoskich i amerykańskich. Import maszyn do Rumunii wykazał w roku ubiegłym znaczne zmniejszenie, niemniej przedstawia on jeszcze ciągle poważne możliwości.

Bułgaria, — jako typowy kraj rolniczy przeżywa obecnie bardzo poważny kryzys, niemniej przemysł związany z rolnictwem wykazuje stały rozwój. Jest to głównie przemysł cukrowniczy, młynarski, browarniany i tytoniowy. Głównym importerem maszyn do Bułgarii są Niemcy i Węgry. W ostatnich latach Bułgaria stara się o zawieranie transakcyj na zasadach kompensacji, to znaczy, że kupowane maszyny płacone są towarem, głównie tytoniem i olejkami różnymi.

Grecja. Bardzo poważnie rozwinął się w ostatnich latach przemysł w Grecji, którego wyroby dzięki przedsiębiorczości kupców i przemysłowców greckich, znajdują zbyt w krajach Bliskiego Wschodu. Dostawcami maszyn dla przemysłu greckiego były początkowo Niemcy, jednak od jakiegoś czasu widać wzmożoną działalność innych importerów, głównie angielskich, którzy zdołali silnie usadowić się na rynku.

Obok importu maszyn przemysłowych i elektrycznych duże możliwości przedstawia import motorów i pomp. Również poważne widoki przedstawia dział maszyn dla przemysłu bawełnianego i jedwabniczego. Pamiętać trzeba, że Grecja zajmuje pierwsze miejsce wśród europejskich producentów bawełny.

Reasumując te ogólne uwagi o rynkach bałkańskich, stwierdzić trzeba, że należą one do rynków

trudnych. Trudności importowe wynikają z potrzeby finansowania importu, które wobec braku kapitałów własnych w krajach bałkańskich oraz wskutek ostrej konkurencji importerów doprowadzone zostało do granicy nie zawsze możliwej dla poszczególnych krajów importujących. Jednak w ostatnich czasach podobne trudności importowe zjawiały się i na innych rynkach światowych.

Pomimo wszystko rynek bałkański ma dla eksporterów pierwszorzędne znaczenie. Nie tyle chodzi tu o doraźną korzyść takiego, czy innego eksportu, ile przedewszystkiem o rzecz zasadniczą, aby już dziś na tle choćby małych i niezbyt rentownych transakcyj zaznajomić się z rynkiem, osiąść na nim i doczekać do momentu, w którym, po zmianie chwilowej złej koniunktury, rynek bałkański stanie się terenem bodaj najpoważniejszych możliwości eksportowych.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Handel zagraniczny najważniejszych państw w 1931 roku. Z pośród 21 najważniejszych państw świata osiem państw wykazuje dodatnie saldo handlu zagranicznego, a 13 — saldo ujemne.

Wśród państw o dodatnim saldzie handlu zagranicznego pierwsze miejsce zajmują Niemcy (6 031 milj. zł), z kolei idą Stany Zjednoczone (2 600 milj. zł), Australia (1 050 milj. zł), Indje Brytyjskie, Argentyna, Brazylja, Polska i Czechosłowacja.

Ujemne saldo handlu zagranicznego w 1931 roku wykazuje 13 państw, z pośród których pierwsze miejsce zajmuje Wielka Brytania, mająca aż 16 300 milionów złotych deficytu handlu zagranicznego. Następne miejsce zajmuje Francja (4 000 milj. zł), Holandia (2 000 milj. zł), Szwajcaria, Austria, Norwegja, Włochy, Szwecja, Japonja, Danja, Kanada, Belgja i Rosja.

Analiza cyfr handlu zagranicznego najważniejszych państw wskazuje na zjawisko bardzo ciekawe, a mianowicie, że sprawa czynnego, względnie biernego bilansu handlowego, nie przesądza zasadniczo sprawy sytuacji gospodarczej, a zwłaszcza walutowej danego kraju.

Znajdujemy tu potwierdzenie tezy omawianej swego czasu przez prof. M. Chorzewskiego w artykule pod tytułem „Bierny bilans handlowy“, drukowanym w tyg. „Przemysł Metalowy“ w 1928 roku (Nr. 8 i 10).

Z 8 państw, wykazujących czynny bilans handlowy, jedno jest bankrutem — Australia, a wszystkie inne przeżywają poważne trudności gospodarcze. Waluty dwu państw, to jest Brazylji i Argentyny, ulegały znacznemu załamaniu, a waluta pozostałych jest poważnie zagrożona.

Natomiast wśród 13 państw o ujemnym bilansie handlowym zaledwie tylko 7 mają zdeprecjonowaną walutę (Wielka Brytania, Austria, Norwegja, Szwecja, Danja i Rosja), w pozostałych zaś waluta trzyma się, a w niektórych (Francja, Holandia, Szwajcaria) zaufanie do waluty jest tak duże, że do nich napływają lokaty z całego świata.

Szczególnie podkreślić tu trzeba Francję, której niedobór handlu zagranicznego wyniósł poważną sumę 4 000 milionów złotych. (G.)

Przemysł żelazny i metalowy Włoch w I kwartale 1932 r. Podobnie jak w innych krajach, kryzys pogłębia się stale i we Włoszech i nie widać tam żadnych przejawów poprawy sytuacji. Aczkolwiek z wio-

sną nastąpił pewien spadek bezrobocia, to jednak ilość ludzi bez pracy we Włoszech wynosi jeszcze pokazną cyfrę 700 000.

Pomimo wysiłków rządu produkcja hutnictwa żelaznego nie utrzymała się na poziomie ubiegłego roku. Porównywując jednak cyfry za I kwartał r. b. z cyframi z tego samego okresu roku ubiegłego, widzimy, że spadek produkcji żelaza jest mniejszy od spadku produkcji innych metali. Jedynie produkcja ołowiu nie tylko nie zmniejszyła się, ale wykazuje nawet pewne zwiększenie. Odnośne cyfry przedstawiają się w sposób następujący:

	I kw. 1931 r.	I kw. 1932 r.	Spadek — Wzrost + w %
walcówka	319 174	281 694	—
surówka	164 216	158 985	—
stal	476 124	414 451	—
stopy żelaza	9 322	3 171	—
ołów	8 097	8 734	+
cynk	6 067	4 648	—
aluminium	2 023	2 763	—
miedź	370	245	—
rtęć	469	383	—

Dla stabilizacji stosunków w hutnictwie żelaznym rząd postanowił wpłynąć na huty włoskie, aby wygasające obecnie porozumienie hutnictwa zostało przedłużone na okres pięcioletni. Jak dowiadujemy się porozumienie w hutnictwie włoskim, które wygasa we wrześniu r. b. zostało przez huty przedłużone do 1933 r.

Litwa kupuje szyny w Belgji. Rząd litewski oddał zamówienie na 13 000 tonn szyn kolejowych trzem firmom belgijskim. Transakcja powyższa została dokonana na warunkach kredytowych. Litwa otrzymała kredyt pięcioletni, oprocentowany na 6,3%.

Początkowo była mowa o tem, że transakcja powyższa dokonana będzie na zasadach kompensacji, jednakowoż Belgja nie akceptowała cen, jakie Litwini wystawiali za drzewo, które miało być dostarczone wzamian za szyny.

Kolben Danek w 1931 r. Czechosłowacki Koncern „Ceskomoravská-Kolben-Daněk Akc. Spol.“ ogłosił sprawozdanie z działalności w 1931 roku.

Rentowność Koncernu obniżyła się bardzo poważnie, wskutek czego czysty zysk spadł z 32,1 milj. koron w 1930 r. do 9,14 milj. koron w 1931 roku. W związku z tem nastąpiło zmniejszenie dywidendy. Podczas gdy w 1930 roku wypłacono 68³/₄% dywidendy, to w 1931 roku dywidenda wyniosła 18,75%.

W bilansie wzrosła pozycja wierzycieli z 481 na 524 milj. koron, co przeważone jest wzrostem pożyczki dłużników z 102 na 578 milionów koron.

Obrót Koncernu, który w 1930 roku wynosił z górą 800 milionów koron, obniżył się w roku sprawozdawczym do 730 milionów koron, w czem samochody marki „Praga“ dały 420 milionów koron (w 1930 roku — 430 milionów koron).

Stan zatrudnienia fabryk koncernu obniżył się w 1931 roku o 28%, wskutek czego przeprowadzono redukcję 1500 robotników, tak że w końcu 1931 roku koncern zatrudniał 10 000 ludzi.

Koncern Kolben-Daněk posiada w Polsce swój oddział w Oświęcimie. Oddział ten został narazie wskutek trudności rynkowych unieruchomiony.

Obniżenie kapitału wiedeńskiej fabryki parowozów. Wiedeńska fabryka parowozów (Floridsdorf) postanowiła obniżyć swój kapitał akcyjny z 10,6 milj. szylingów na 7,6 milionów szylingów.

INFORMATOR CELNY.

Ukazał się w sprzedaży „Informator Celny“ opracowany przez inż. A. Rojewskiego, kierownika działu celno-reglamentacyjnego Izby Handlowej w Katowicach. Wydawnictwo to zawiera aktualne i niezbędne dla sfer przemysłowo-handlowych obowiązujące przepisy oraz praktyczne wskazówki, dotyczące stawek celnych, taryfikacji towarów, ulg celnych oraz pozwoleń przywozu, obrotu kompensacyjnego i t. d.

Cena jednego egzemplarza wynosi zł 5. — i jest do nabycia w kasie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

NOTATKI.

Praca zbogaca. W № 165 „Kurjera Warszawskiego“ z dn. 16 b. m., w rubryce „Z Sądów“ zamieszczona została przez p. N. pod tytułem „Za godziny nadliczbowe“ następująca notatka, którą, ze względu na zainteresowanie, jakie ona budzi w każdym przemysłowcu, przytaczamy w całości:

W wydziale zaopatrywania m. st. Warszawy pracowała Stanisława Zięckowska nieraz w godzinach nadliczbowych. Pracowała, jako kasjerka, w jacie mięsnej i naliczyła sobie 2 742 godziny płatne o 50% więcej od normalnych i 992 godziny płatne o 100% ponad normę. Z obrachunku, wobec tego, że pobierała ona 211 zł mies., wypadło — zdaniem poszkodowanej — 6 401 zł 85 gr.

Magistrat nie chciał uznać tych pretensyj, aczkolwiek w toku sprawy sądowej powódka zmniejszyła swe pretensje do 5 543 zł.

Sąd okręgowy zbadał świadków, którzy zeznali, że Zięckowska codziennie pracowała o dwie godziny dłużej, w soboty nawet o 4 godziny dłużej ponad normę 46 godzin tygodniowo. W ciągu 5 lat pracy chorowała ona trzynaście dni, za co jej odliczono.

Magistrat broni się tem, że w danym przypadku zachodzi 6-miesięczne przedawnienie, bo Zięckowska nie była kasjerką, lecz ekspedjentką, a więc pracowniczką fizyczną i wobec tego spóźniła się ze sprawą.

Opierając się na zaświadczeniu wydziału zaopatrywania, uznającego, iż Zięckowska była kasjerką, sąd orzekł, że przedawnienie nie nastąpiło i zasądził na rzecz powódki 5 452 zł za godziny nadliczbowe.

W sądzie apelacyjnym przyznano Zięckowskiej 5 237 zł., oraz 407 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Pracowitość p. Zięckowskiej słusznie została wynagrodzona — w myśl istniejących ustaw. Inna rzecz, czy ustawy te są słuszne. Zaznaczamy narazie, że pretensje robotników (pracowników fizycznych) o godziny nadliczbowe przedawniają się po 6 miesiącach, pretensje pracowników umysłowych natomiast — dopiero po 5 latach w b. Królestwie Kongresowem, po 3 latach w b. zaborze pruskim i po 2 latach — w Małopolsce.

Pozatem wniosek ogólny na użytek pp. przemysłowców: **ostrożnie z godzinami nadliczbowymi!**

OFIARY NA RZECZ POMOCY BEZROBOTNYM.

W dalszym ciągu podajemy wykaz firm, należących do P. Z. P. M., które składają ofiary na rzecz pomocy bezrobotnym.

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce — za miesiąc maj i czerwiec b. r. zł 2 569,40.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej
w dn. 24. VI. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	—	Miedź standard	756
Antymon	—	Ołów miękki	305
Cyna standard	3634	Nikiel	—
Cynk hutniczy	363	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	997	Srebro za 1 kg	74

Ceny metali w Warszawie.

Dom handlowy A. Gepner notował w ostatnim tygodniu następujące ceny metali:

Cyna Banka w blokach za kg zł	5,25
Ołów hutniczy	0,75
Cynk hutniczy	0,80
Antymon	1,35
Aluminium hutnicze	3,50
Blacha miedziana	3,00—3,30
Blacha mosiężna	2,60—3,70
Blacha cynkowa	1,13
Nikiel w kostkach	8,—

F-ma „POLTHAP” Warszawa, Pańska 83 (dom własny), tel. 330-65 notuje w ostatnim tygodniu następujące ceny ze składu w Warszawie:

Miedziane blachy	zł 3,10 — 5,70
Mosiężne blachy	2,65 — 4,75
pręty	2,25 — 2,95
druty	3,15 — 3,57
Nowosrebrne blachy	4,45 — 5,10
druty	4,60 — 5,25
Aluminiowe blachy	6,00 — 11,00
druty	7,00
Cyna w blokach	5,10
Ołów hutniczy	0,75
Aluminium hutnicze	3,65

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminijowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:

przy kupnie 30 t. naraz	zł. 954,50 za 1 000 kg
przy kupnie mniej niż 30 t. od 5 t.	zł. 976,— za 1 000 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odsprzedawcom:

zł. 1019,50 za 1 000 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:

zł. 1063,— za 1 000 kg

Parytet: st. kol. Chebzie.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa.

Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:	
711×1 422×0,45 mm.	1 zł. 05 gr.
711×1 422×0,50 mm.	1 . 00
1 000×2 000×0,50 mm.	1 . 07

Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.
Ceny bez zobowiązania.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

13821. *Emil Hoogland*. Nożyce do przykrawiania materiałów, poruszane zapomocą elektryczności.
13868. *N. V. Philips Gloeilampenfabrieken*. Urządzenie reflektorowe.
13872. *Firma August Klönne*. Tłok zamykający zbiornik do przechowywania gazu. Dodatkowy do patentu Nr. 8285.
13775. *Torkret Gesellschaft mit beschränkter Haftung*. Podziemny zbiornik w szybie na podszkawkę.
13776. *Torkret Gesellschaft mit beschränkter Haftung*. Szczelne zamknięcie między lejem i zbiornikiem w urządzeniu do przesyłania podsadzki zapomocą sprężonego powietrza.
13858. *Wilhelm Panzner*. Urządzenie do wyciągania rur na zimno.
13863. *Dmk. Schönbaumfeld'Sohn*. Maszyna do wyrobu guzików metalowych i podobnych.
13861. *Alexander Krösbacher's Erbe*. Urządzenie do klepania kos i podobnych narzędzi.
13816. *Jakob Maurer*. Urządzenie do prania.
13857. *Metallgesellschaft Aktiengesellschaft*. Urządzenie do rozdzielania dwóch niemieszających się cieczy o różnych ciężarach właściwych.
13736. *Schmidt'sche Heissdampf-Gesellschaft mit beschränkter Haftung*. Skrzynka parowa do przegrzewacza, wykonana z dwóch oddzielnych części.
13782. *Schmidt'sche Heissdampf-Gesellschaft mit beschränkter Haftung*. Kocioł parowozowy wysokiego ciśnienia z przegrzewaczem pośrednim.
13850. *Fried. Krupp Aktiengesellschaft Friedrich-Alfred-Hütte*. Sposób wyświeżania kąpeli żelaznych w piecach do wytwarzania stali.
13722. *Hermann Moll i Rasselsteiner Eisenwerks-Gesellschaft Actiengesel.* Dwudzielne koryto spustowe do pieców Martina.
13851. *Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft*. Sposób zapobiegania nawęglaniu się lub odwęglaniu stali i żelaza, zawierających węgiel, przy zarzuceniu blankowem.
13737. *Sam Everett Finley*. Sposób i urządzenie do wytwarzania nawierzchni dróg.
13756. *Josef Walter*. Pojazd o zmiennym rozstawie osi.
13713. *Faustyn Piasek*. Samoczynny łącznik przewodów do ogrzewania hamulców i oświetlenia wagonów kolejowych.
13765. *Waggon-Fabrik A. G.* Wózek do wagonów.
13786. *Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft*. Urządzenie usuwające nadmiar smaru z panewek osi wagonów kolejowych.
13712. *Faustyn Piasek*. Samoczynny sprzęg do wagonów kolejowych.
13824. *Compagnie Générale d'Electricité*. Urządzenie regulujące zasilanie zbiornika pomocniczego do hamulców powietrznych zapomocą zaworu trójdrogowego.
13800. *Anders Andersson, Karl Ohlsson i Alfr. Sandersons Linjeringsmaskir fabrik*. Przyrząd wysyłający elektryczne światło wyblýskowe.
13714. *Vereinigte Eisenbahn-Signalwerke Gesellschaft mit Beschränkter Haftung*. Przyrząd do przestawiania zwrotnicy zapomocą silnika elektrycznego.
13778. *Siemens & Halske Aktiengesellschaft*. Samoczynne urządzenie przekazujące do telegrafów drukujących.
13723. *Lovejoy Development Corporation*. Sposób i układ ulepszonej sygnalizacji elektromagnetycznej.
13759. *Andrzej Merunowicz*. Jednocewkowy radjoodbiornik lampowy z reakcji.
13886. *N. V. Philips Gloeilampenfabrieken*. Transformator.
13758. *Siemens-Schuckertwerke Aktiengesellschaft*. Łącznik drążkowy.
13784. *Aktiengesellschaft Brown, Boveri & Cie.* Urządzenie do selekcyjnego zabezpieczenia transformatora wysokiego napięcia z cewką gaszącą przy zakłóceniach wewnątrz transformatora.
13734. *Georges Viard*. Samoczynne urządzenie do badania stanu izolacji linii telefonicznych, telegraficznych lub sygnalizacyjnych.
13844. *Alexander Kaplan i Oskar Klein*. Zwieszak podciągany.